

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 626/2024-17

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a zo sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa **Združenia pre podporu ekologických palív**, Štefánikova 5, Bratislava, IČO 50 578 472, zastúpeného N-advokát, s. r. o., advokátska kancelária, IČO 51 098 636, Lovinského 4408/22, Bratislava, proti postupu a uzneseniu Mestského súdu Bratislava III č. k. B2-42Cb/30/2017-709 zo 14. mája 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 25. júla 2024 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a jeho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ku ktorému malo dôjsť uznesením mestského súdu v konaní o oslobodení od súdneho poplatku za dovolanie. Sťažovateľ navrhuje uznesenie mestského súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie a nahradiť mu trovy konania 1 375,34 eur.

II.

2. Mestský súd uznesením č. k. B2-42Cb/30/2017-709 zo 14. mája 2024 zamietol sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu mestského súdu vydanému vyšším súdnym úradníkom (ďalej len „VSÚ“) č. k. B2-42Cb/30/2017-672 z 8. decembra 2023, ktorým sťažovateľovi nepriznal oslobodenie od súdneho poplatku. Uznesenie vydal VSÚ mestského súdu na základe návrhu sťažovateľa na oslobodenie od súdnych poplatkov podľa § 254 ods. 1 Civilného sporového poriadku zo 6. júna 2023 (podané na Okresnom súde Bratislava II). Okresný súd Bratislava II uložil sťažovateľovi povinnosť zaplatiť súdny poplatok za podané dovolanie 8 093,00 eur.

3. Mestský súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia vyjadril, že súd preskúmava uznesenie vydané VSÚ na podklade sťažnosti sporovej strany z hľadiska jeho vecnej správnosti. Uznesenie súdneho úradníka možno napadnúť sťažnosťou pre nesprávnosť jeho výroku, zrejmy rozpor výroku s odôvodnením alebo pre porušenie procesných ustanovení o konaní, ktoré predchádzalo vydaniu uznesenia. Mestský súd považuje argumentáciu VSÚ v napadnutom uznesení za dostatočnú a nestotožňuje sa s argumentáciou žalobcu, ktorý poukazoval na odklon rozhodnutia mestského súdu od uznesenia krajského súdu č. k. 1 Cob/123/2017-198 z 29. septembra 2017, ktorým bolo žalobcovi priznané oslobodenie od súdneho poplatku za podanie žaloby v tomto konaní z dôvodu, že žalobca je osobne, a nie vecne oslobodený od platenia súdnych poplatkov, a to priamo zo zákona. Podľa sťažovateľa rozhodnutie VSÚ je v rozpore s § 4 ods. 2 písm. c) zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Z. z. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“), ktorého použitie nie je viazané na podmienku verejného a spoločensky prospešného záujmu. Podľa tvrdenia sťažovateľa skutočnosť, že pohľadávku nadobudol od podnikateľa, nevylučuje existenciu verejného záujmu na jej uplatnení, keďže podnikateľom, od ktorého nadobudol pohľadávku, bola obchodná spoločnosť, ktorá bola ako obchodný zástupca v zmluvnom vzťahu so žalovaným, ktorý konal v rámci ním nadiktovaných zmluvných podmienok v neprospech obchodných zástupcov v rozpore s kogentnými normami tak, aby im ako súťažiteľom na trhu pohonných hmôt privodil ujmu a zhoršil súťažné prostredie. Tým bola podľa sťažovateľa naplnená požiadavka verejného záujmu.

4. Mestský súd ďalej uvádza, že sťažovateľ (žalobca) vo svojej sťažnosti poukazuje na verejný záujem uplatňovania práva Európskej únie vrátane smernice 86/653 aj v Slovenskej republike voči žalovanému, ktorý zneužíva svoje monopolné postavenie vo svoj neoprávnený finančný prospech a predáva vo svojej sieti čerpacích staníc petrochemické produkty na úkor alternatívnych palív, čím predlžuje ničenie životného prostredia a prispieva k zhoršovaniu následkov klimateckej krízy a porušuje každého ľudské právo na priaznivé životné prostredie garantované čl. 44 ústavy.

5. Mestský súd vo svojom rozhodnutí nevylučuje skutočnosť, že žalobca je ekologickou organizáciou. Dôvodom, pre ktorý súd zamietol návrh na oslobodenie od súdneho poplatku za dovolanie, ktorý žalobca odôvodňoval tým, že ako ekologická organizácia je podľa § 4 ods. 2 písm. e) zákona o súdnych poplatkoch osobne oslobodený od zaplatenia súdneho poplatku je skutočnosť, že žalovaný nárok nie je nárokom vyplývajúcim z verejnoprávnej činnosti, pričom len takejto činnosti zákon priznáva osobné oslobodenie od súdnych poplatkov. V súvislosti s tým, že sťažovateľ sa prezentuje ako ekologická organizácia, si mestský súd nevie predstaviť, že sťažovateľ si uplatňuje na súde pohľadávku z obchodnoprávneho sporu, ktorého predmetom je zaplatenie odmeny za prevádzkovanie čerpacej stanice, čo v žiadnom prípade nie je ekologický a už vôbec nie verejný záujem.

6. Mestský súd poukazuje aj na to, že sťažovateľ – žalobca podal na príslušnom súde viacero obdobných žalôb, ktorých predmet je úplne totožný – zaplatenie odmeny za výkon podnikateľskej činnosti – prevádzkovanie čerpacej stanice, ktoré sú bez akejkoľvek súvislosti s predmetom činnosti žalobcu deklarovanom v predmete jeho činnosti (ekológia). Predmet sporu nesúvisí s účelom, na ktorý bol žalobca zriadený, a to s ochranou životného prostredia, nie je tak naplnený účel právnej normy § 4 ods. 2 písm. c) zákona o súdnych poplatkoch, ktorým je ochrana verejného záujmu, pretože žalobca neuplatňuje v konaní nároky vyplývajúce z verejnoprávnej činnosti.

7. Mestský súd ďalej konštatuje, že pod pojmom pomery zákon chápe majetkové pomery žiadateľa, či celkom alebo sčasti nemôže splniť poplatkovú povinnosť. Súd považoval za preukázané, že žalobca ako nezisková organizácia nevlastní žiadny hnutelný ani nehnuteľný majetok, nemá účet v banke, nemá žiadne pohľadávky ani úver. Ako jediný možný budúci príjem žalobca (sťažovateľ) uviedol výšky „skúpených“ pohľadávok uplatnených v súdnych konaniach vedených na mestskom súde. Mestský súd pripustil, že ak by aj nešlo o účelové postúpenie pohľadávky s cieľom vyhnúť sa povinnosti zaplatiť súdny poplatok, sťažovateľ si musel byť vedomý nákladov spojených s uplatnením pohľadávky súdnou cestou.

8. K tvrdeniu sťažovateľa o porušení jeho práva na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia či už uznesenia VSÚ alebo napadnutého uznesenia, ktoré označil za arbitrárne a zjavne nedôvodné, mestský súd uvádza, že samotné postavenie neziskovej organizácie nemôže byť samo osebe paušálnym dôvodom na priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov. Inak by súd pripustil oslobodenie strany konania od súdneho poplatku aj v prípadoch čisto účelového postúpenia pohľadávky, keď by boli vymedzeným subjektom postupované pohľadávky, ktoré by boli následne uplatňované súdnou cestou s úmyslom vyhnúť sa plateniu súdnych poplatkov.

9. Mestský súd dospel k záveru, že oslobodenie od súdneho poplatku v zmysle § 4 ods. 2 písm. c) zákona o súdnych poplatkoch sa na sťažovateľa nevzťahuje, pretože ak by súd nebral do úvahy predmet a podstatu činností subjektu spadajúceho pod predmetné ustanovenie zákona o súdnych poplatkoch, a ktorý by neuvažoval nad otázkou sledovania verejného záujmu (teda by nesledoval účel právnej normy), by v krajných prípadoch mohlo viesť k zneužívaniu citovaného ustanovenia, keď by boli vymedzeným subjektom postupované pohľadávky, ktoré by boli následne uplatňované súdnou cestou s úmyslom vyhnúť sa plateniu súdnych poplatkov. Z už uvedených dôvodov mestský súd sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu tunajšieho súdu č. k. B2-42Cb/30/2017-672 z 8. decembra 2023 zamietol.

10. V ústavnej sťažnosti sťažovateľ poukazuje na to, že mu bolo obmedzené právo na prístup súdu vymeraním súdneho poplatku s ohľadom na jeho argumentáciu pred všeobecným súdom a aktuálnu majetkovú situáciu, odvolávajúc sa na rozhodovaciu prax ústavného súdu (I. ÚS 268/2023-31).

III.

11. Podľa § 56 ods. 4 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ak ústavný súd návrh na začatie konania podľa § 42 ods. 2 písm. f) odmietne podľa odseku 2 a ten istý navrhovateľ podá ústavnému súdu ďalší návrh na začatie konania v inej veci v podstatnej časti zhodný s predchádzajúcim návrhom, ktorý možno odmietnuť z rovnakého dôvodu, rozhodnutie o jeho odmietnutí môže obsahovať zjednodušené odôvodnenie, v ktorom ústavný súd iba poukáže na skoršie rozhodnutie o predchádzajúcom návrhu na začatie konania.

12. Ústavný súd v obdobnej právnej záležitosti vo vzťahu k poplatku za odvolanie ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol z týchto dôvodov:

13. Výklad a aplikácia ustanovení Civilného sporového poriadku a zákona o súdnych poplatkoch, ktoré upravujú podmienky prístupu k súdnej ochrane, musí byť v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu, ktorým je poskytnutie materiálnej ochrany zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv strán sporu (I. ÚS 464/2010). Osobitne vo vzťahu k aplikácii § 4 ods. 2

písm. c) ústavný súd už uviedol (III. ÚS 503/2012), že nemožno vylúčiť skúmanie jednak postavenia a podstaty činnosti, ktorú pod toto ustanovenie zaradené subjekty vykonávajú, ako aj vecných hľadísk konkrétneho prípadu, najmä z hľadiska, či v danom prípade ide o ochranu verejného záujmu.

14. Z namietaného rozhodnutia okresného súdu je zrejmé, že okresný súd skúmal to, čo bolo predmetom sporu medzi sťažovateľom a žalovaným, a zistil, že v spore bola uplatnená pohľadávka z obchodného styku pôvodného veriteľa a žalovaného, keď išlo o odplatu za prevádzkovanie čerpacej stanice. Z tohto zistenia okresný súd dospel k tomu, že uplatnenie tejto pohľadávky nesleduje žiaden verejný či ekologický záujem. Tento záver okresného súdu nevykazuje žiadne znaky arbitrárnosti, keďže vychádza z charakteru sťažovateľom uplatnenej pohľadávky. Snaha o vymożenie spornej čiastky, ktorá vznikla na základe predchádzajúceho obchodnoprávneho vzťahu, nevykazuje žiadne znaky verejného záujmu, a preto záver o tom, že procesné konanie sťažovateľa nie je ochranou verejnoprávneho záujmu, nemožno vôbec považovať za arbitrárny. Na tom nemení nič ani to, že sťažovateľ nadobudol voči žalovanému viacero podobných pohľadávok od iných subjektov, keďže stále ide len o presadzovania parciálnych súkromných záujmov pôvodne odlišných podnikateľských subjektov, a to sťažovateľom vo viacerých, vzájomne nesúvisiacich konaniach. Preto z výsledku a spôsobu zdôvodnenia toho, že sťažovateľovi nebolo namietaným uznesením priznané oslobodenie od platenia súdneho poplatku za odvolanie, nemožno vyvodiť porušenie sťažovateľom uvádzaných základných práv.

15. Rovnako porušenie základných práv sťažovateľa nemožno vyvodiť z toho, že sťažovateľovi v prebiehajúcom spore bolo skôr rozhodnutím krajského súdu priznané oslobodenie od platenia súdneho poplatku za podanie žaloby. Predchádzajúce rozhodnutie krajského súdu viedlo k priznaniu oslobodenia súdneho poplatku za žalobu, z čoho však nemožno vyvodiť záver o tom, že by okresný súd nemohol pri vyrubovaní súdneho poplatku za odvolanie postupovať inak. Rozhodnutie krajského súdu nemalo osobitnú kasačnú záväznosť, keďže okresný súd riešil otázku oslobodenia od súdneho poplatku už nie vo vzťahu k súdnemu poplatku za žalobu, ale vo vzťahu k súdnemu poplatku za odvolanie. Takúto záväznosť nemožno vyvodiť ani z § 4 ods. 4 zákona o súdnych poplatkoch, podľa ktorého sa oslobodenie podľa odsekov 1 a 2 vzťahuje aj na konanie o odvolaní, dovolaní, žalobe o obnovu konania, kasačnej sťažnosti a výkone rozhodnutia alebo exekúcii. Účelom tohto ustanovenia nie je vytváranie akejkoľvek osobitnej záväznosti predchádzajúcich rozhodnutí a postupov súdov pri vyrubovaní súdnych poplatkov. Jeho účelom je vymedzenie rozsahu oslobodenia od súdnych poplatkov. Inak povedané, ak súd v presvedčení o oslobodení poplatníka od platenia súdnych poplatkov nevyrubil súdny poplatok za žalobu, nemožno dospieť k záveru, že toto jeho konanie je záväzné pre jeho ďalšie rozhodnutia a postupy v súvislosti s inými úkonmi, pri ktorých zákon predpokladá vznik poplatkovej povinnosti.

16. Napokon porušenie základných práv sťažovateľa nemožno vyvodiť ani z toho, že v iných obdobných sporoch mu okresný súd nevyrubil súdny poplatok za podané odvolania. Z nečinnosti okresného súdu v iných veciach síce sťažovateľ mohol nadobudnúť určitú mieru subjektívneho presvedčenia o tom, že aj v namietanej veci mu za odvolanie nebude vyrubený súdny poplatok. Z týchto postupov a z následného opačného rozhodnutia okresného súdu však nemožno vyvodiť to, že by došlo k porušeniu ním uvedených základných práv v súvislosti s porušením princípu právnej istoty. Právna istota totiž nemôže byť výsledkom množstva súdnych postupov, ktoré

nie sú predmetom akéhokoľvek prieskumu zo strany vyšších inšancií všeobecného súdnictva alebo izolovaného rozhodnutia odvolacieho súdu, ktoré z podstaty veci, pozitívneho rozhodnutia o oslobodení od súdnych poplatkov pri podaní obžaloby, takisto nemohlo byť predmetom akéhokoľvek bližšieho prieskumu.

17. Namietaným rozhodnutím zvolená aplikácia § 4 ods. 2 písm. c) zákona o súdnych poplatkoch na vec sťažovateľa nie je výsledkom právnej úvahy, ktorá by nevyplyvala z účelu tohto ustanovenia. Rovnako nejde o právnu úvahu, ktorá by vybočovala z toho, ako bolo toto ustanovenie aplikované v iných prípadoch, keď subjektom uvedeným v tomto ustanovení zákona nebolo priznané oslobodenie od platenie súdnych poplatkov, keď ich konanie zjavne nesmerovalo k ochrane akýchkoľvek verejných záujmov. Preto nemožno dospieť k záveru, že by namietané uznesenie okresného súdu mohlo vyvolať účinky nezlučiteľné so základnými právami sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 20 ods. 1 ústavy a právom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavná sťažnosť je zjavne neopodstatnená a ako taká bola podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietnutá.

18. Ústavný súd poukazuje na to, že totožný sťažovateľ v predmetnej veci vyvodzuje nárok na ústavnú ochranu z obdobných skutočností, ktoré boli posúdené v uznesení sp. zn. III. ÚS 672/2021 z 30. novembra 2021, a preto na obsah tohto rozhodnutia podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde odkazuje. Vo vzťahu k sťažnostnej argumentácii založenej na nedostatku majetku ústavný súd nepovažuje namietané rozhodnutie za arbitrárne. Mestský súd sa vyrovnal aj s touto otázkou, keď za relevantné považoval skúpené pohľadávky a že sťažovateľ s nákladmi musel počítat. Ak na jednej strane sťažovateľ argumentuje nemajetnosťou a pohľadávky vzniknuté z podnikania kupuje, aby ich následne na súde bez nákladov spojených s poplatkovým systémom uplatňoval, taký prístup ani ústavný súd nevidí ako hodný ústavnoprávnej ochrany.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. decembra 2024

Peter Molnár
predseda senátu